

Nr 269.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till täckande av brist i åkerbrukskolonien Halls räkenskaper för år 1916; given Stockholms slott den 23 april 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen

att till täckande av under år 1916 uppkommen brist i räkenskaperna för åkerbrukskolonien Hall anvisa på *extra stat* för år 1918 ett förslagsanslag högst 15,000 kronor, att mot redovisningsskyldighet tillhandahållas nämnda anstalts styrelse, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis av tillgängliga medel utanordna sagda belopp.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alexis Hammarström.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 april 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÄRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet Hammarström anförde:

Anslag till
täckande av
brist i räken-
skaperna för
åkerbruks-
kolonien
Hall.

I underdånig skrivelse den 15 september 1916 har styrelsen för föreningen till minne av konung Oscar I och drottning Josephina hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes i det enligt nådiga kungörelsen den 13 juni 1902 till åkerbrukskolonien Hall utgående statsbidrag av 100 kronor om året för varje vid kolonien intagen elev bereda en ökning av 100 kronor, eller till 200 kronor, från och med år 1917.

Innan jag närmare ingår på detta ärende, torde jag böra i korthet redogöra för den ifrågavarande uppfostringsanstaltens uppgift ävensom för de understöd av allmänna medel, som tidigare tilldelats anstalten, samt de bestämmelser, enligt vilka bidrag för närvarande utgår till densamma.

Föreningen till minne av konung Oscar I och drottning Josephina stiftades år 1873. Såsom främsta uppgift för sin verksamhet hade föreningen satt inrättandet av en för vanartiga barn avsedd uppfostringsanstalt. För ändamålet inköptes egendomen Hall i närheten av Södertälje.

År 1876 öppnades åkerbrukskolonien Hall; den 24 oktober 1879 fastställde Kungl. Maj:t reglemente för anstalten. Enligt detta reglemente hade kolonien, som förvaltades av nämnda förenings styrelse, till ändamål »att från alla delar av riket till vård mottaga gossar mellan 10 och 15 års ålder, vilka för begångna brottsliga handlingar eller grövre vanart antingen enligt domstols förordnande jämlikt 5 kap. 1 § i strafflagen skulle i allmän uppfostringsanstalt insättas eller på grund av intyg av polis- eller kommunalmyndighet ansåges böra i sådan anstalt intagas, samt att dem till gudsfruktan, arbetsamhet och goda seder återföra och uppfostra».

Reglementet innehöll i övrigt bestämmelser rörande den undervisning, som skulle meddelas vid kolonien m. m., vilka bestämmelser i huvudsak återfinnas i det nu gällande av Kungl. Maj:t stadfästa reglemente, som jag i det följande kommer att omförmäla.

Staten har på olika sätt lämnat understöd till ifrågavarande anstalt. Redan vid dess igångsättande anvisade Kungl. Maj:t år 1875 till densamma medel för särskilda ändamål. Sedan kolonien öppnats och någon tid varit i gång, yppade sig behov av särskilt statsunderstöd för dess drivande. För varje barn uppbar kolonien visserligen från kommun, till vilken barnet hörde, eller från enskild, som för detsamma drog försorg, 150 kronor årligen under minst 3 år, vilket belopp för Stockholms stad var höjt till 200 kronor. Men koloniens inkomster visade sig dock otillräckliga. Kungl. Maj:t vidtog då en åtgärd, för vilken riksdagens år 1879 församlade revisorer av statsverket uttalat sig. Genom beslut den 31 december 1879 medgav nämligen Kungl. Maj:t, att från fängvårdsanstalternas besparingskassa till ifrågavarande anstalt finge för år 1880 utgå ett bidrag, beräknat efter 50 öre för dag för varje barn till ett antal av högst 150, som på grund av domstols beslut eller på polis- eller kommunalmyndighets anmälan vore därstädes intaget till vård och uppfostran. Sådant bidrag har sedermera enligt upprepade medgivanden av Kungl. Maj:t utgått även för åren 1881—1910, under åren från och med 1903 dock endast för barn, som före sistnämnda år intagits å anstalten.

Ytterligare statsunderstöd visade sig emellertid vara behövligt. Förutnämnda förening hade på inköp och bebyggande av egendomen Hall nedlagt hela sitt kapital. För ytterligare komplettering av byggnader och inventarier ävensom till täckande av brist, uppkommen därigenom att koloniens utgifter årligen överstigit inkomsterna, hade föreningen åsamkat sig en skuld, som vid 1882 års slut uppgick till omkring 130,000 kronor. Med anledning härav beviljade riksdagen på särskilda framställningar av Kungl. Maj:t för vart och ett av åren 1884—1891 till understödjande av åkerbrukskolonien Hall ett belopp av 15,000 kronor. Dessutom erhö

föreningen enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 juli 1884 från fångvårdsanstalternas besparingskassor ett särskilt bidrag av 40,000 kronor till uppförande av då behöfliga byggnader för kolonien.

Sedan år 1903 har ifrågavarande anstalt fått en bestämdare ställning och inordnats bland de inrättningar, som under namn av skyddshem avses i den av 1902 års riksdag antagna, av Kungl. Maj:t den 13 juni 1902 utfärdade lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, vilken trädde i kraft den 1 januari 1903. Till upplysning om anstaltens ställning såsom skyddshem torde följande bestämmelser i sagda lag böra här anföras:

Lagen avser beredande av ändamålsenlig uppfostran åt barn under femton år — i visst fall även barn, som fyllt femton, men ej sexton år — vilka på grund av föräldrars eller målsmäns lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att ägna barnen nödig tillsyn äro i sedligt avseende så försummade, att särskilda åtgärder anses vara erforderliga för att förekomma deras vanartande, eller äro så vanartade, att hemmets och skolans uppfostringsmedel befinnas otillräckliga för deras tillrättaförande (1 § 1 mom.; 12 § 1 mom.). Skall vanartat barn skiljas från hemmet, har en barnavårdsnämnd — en sådan skall finnas i varje skoldistrikt (2 §) — att ombesörja, att barnet, så snart utväg därtill finnes, varder intaget i ett för vanartade barn avsett *skyddshem*, vartill även är att räkna annan av Konungen erkänd uppfostringsanstalt för vanartade minderåriga (12 § 1 mom.).

Landsting och stad, som ej deltagar i landsting, skola, var för sitt område, ansvara för kostnaden för uppfostran i skyddshem av barn, som på föranstaltande av barnavårdsnämnd inom området varder till skyddshem överlämnat. Till betäckande av den kostnad, landsting eller stadsfullmäktige i sådant hänseende fått vidkännas, är barnavårdsnämnden skyldig att för en tid av högst fem år till landstinget eller stadsfullmäktige erlægga bidrag med ett belopp av 150 kronor för år räknat eller det lägre belopp, som må vara tillräckligt för hela den årliga kostnadens betäckande; skolande, med viss inskränkning vederbörande fattigvårdssambälle ersätta barnavårdsnämnden med ett årligt belopp av 100 kronor eller det mindre belopp, nämnden måst utgiva (23 § 2 mom.).

1902 års riksdag medgav, att till styrelse för skyddshem till bestridande av kostnaderna för varje på grund av lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vård finge utgå ett årligt statsbidrag av 100 kronor för den tid, skyddslingen vårdades i skyddshemmet, varjämte riksdagen för angivna ändamål på ordinarie stat under riksstatens åttonde huvudtitel beviljade ett förslagsanslag med titel: »Uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn», å 70,000 kronor.

I överensstämmelse med riksdagens ovannämnda beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 13 juni 1902 kungörelse angående statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Från och med år 1903 har kolonien i egenskap av skyddshem uppburit statsbidrag enligt sistnämnda nådiga kungörelse.

Den 8 oktober 1915 fastställde Kungl. Maj:t nytt nu gällande reglemente för åkerbrukskolonien Hall. Enligt detta reglemente har kolonien till ändamål att till vård emottaga gossar mellan 10 och 15 års ålder, vilka begått brottsliga handlingar eller ådagalagt grövre vanart, samt att uppfostra dem till gudsfruktan och arbetsduglighet (§ 1). Högsta ledningen av kolonien tillkommer fortfarande föreningens till minne av konung Oscar I och drottning Josephina styrelse (§ 2). Elevs vistande vid kolonien kan, där sådant för hans uppfostran av styrelsen prövas nödigt, utsträckas, till dess han uppnått 18 års ålder (§ 4). Eleverna skola av den vid kolonien anställde prästman undervisas i kristendom och i övrigt erhålla erforderlig själavård samt, därest de före intagningen i anstalten icke blivit beredda till sin första nattvardsgång, åtnjuta sådan beredelse (§ 5). At samtliga elever skall meddelas skolundervisning, vilken till kunskapsämnen och omfång bör motsvara vad för folkskolan är föreskrivet (§ 6). För att bilda eleverna till dugliga arbetare, vilket utgör ett av huvudändamålen med deras vistande vid kolonien, skola de, allt efter anlag och förmåga, användas vid de med egendomens skötsel förenade göromål samt tillika inövas uti enklare hantverk och slöjder (§ 7). Dessutom skola de övas i gymnastik och militärexercis samt i sång och instrumentalmusik (§ 8). Vidare skola de ständigt övervakas samt hållas till ordning, flit och goda seder (§ 9). Så vitt ske kan, bör elev, som avgår från kolonien, genom föreståndarens försorg beredas fast arbetsanställning hos pålitlig husbonde (§ 12). Inseende och kontroll över kolonien skall utövas av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholms län (§ 16).

Jag återgår nu till den ifrågavarande ansökningsen. Till stöd för densamma har föreningens styrelse anfört följande:

På grund av bestämmelserna i kungörelsen den 13 juni 1902 angående statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn hade den av föreningen till minne av konung Oscar I och drottning Josephina inrättade åkerbrukskolonien Hall för varje å kolonien intaget barn från och med år 1903 uppburit ett årligt statsbidrag av 100 kronor.

Till bestridande av kostnaderna för de å kolonien intagna barnens vård och underhåll hade kolonien under nämnda tid utom statsbidraget haft att tillgå bidrag från vederbörande barnavårdsnämnder å 150 kronor samt bidrag från landsting och städer, som icke deltaga i landsting, vilket sistnämnda bidrag, ursprungligen 100 kronor, år 1905 höjts till 150 kronor och år 1914 till 200 kronor.

De kostnadsbidrag, kolonien åtnjutit, hade alltså under senaste åren uppgått sammanlagt till 450 kronor för var och en av koloniens elever med undantag beträffande

dem, för vilka, sedan de vistats vid kolonien i fem år, det kommunala bidraget icke vidare utginge.

Bidragen till kolonien hade emellertid alltjämt visat sig vara otillräckliga, vilket tid efter annan nödgat föreningens styrelse att för täckande av årsutgifter anlita till fonder avsatta donationsmedel, senast år 1915, då för sådant ändamål av donationsmedel använts 15,000 kronor. Av till föreningen donerade medel, oberäknat donationsfonden till uppmuntran åt eleverna vid Hall, återstode för närvarande odisponerade endast 61,000 kronor, och räntan å dessa medel uppginge icke fullt till det belopp, som åtginge till bestridande av från en donation utgående livränta och av föreningen beviljade pensioner.

En styrelsens skrivelse bilagd promemoria utvisade, att, vid jämförelse med liknande enskilda skyddshem samt statens uppfostringsanstalt vid Bona, kostnaderna för år och elev varit avsevärt lägre vid kolonien Hall än vid de övriga anstalterna, oaktat kraven på undervisning, tillsyn och vård måste vara särskilt stora vid Hall. Denna anstalt mottoge nämligen de mest svårhanterliga gossarna, ofta sådana som gjort sig skyldiga till grova brott, och måste ej sällan från andra anstalter övertaga sådana elever, som dessa icke sett sig i stånd att vårda. Att årskostnaden kunnat hållas nere så lågt, som skett, hade icke varit möjligt på annat sätt, än att anstaltens ledning i alla avseenden städse iakttagit den allra största sparsamhet. Denna av de inskränkta tillgångarna nödvändiggjorda sparsamhet hade dock, i den mån tiderna allt mera fördyrats, måst sträckas allt för långt. Under de senaste åren hade kostnaden för så gott som alla varor, som måste inköpas för koloniens behov, högst betydligt stigit, och utsikterna till lägre priser i framtiden syntes på det hela ganska ringa. I följd av den ekonomiska ställningen hade i elevernas bespisning och beklädnad måst göras inskränkningar, vilka knappast kunde försvaras och som icke utan skada för anstaltens ändamål kunde längre fortgå. Då förbättringar i dessa avseenden måste göras, för att anstalten skulle kunna motsvara vår tids krav vid en uppfostringsanstalt, då oavvisligt behov föreläge att höja befattningshavarnas avlöningar, vilka, enligt vad en bifogad lönestat utvisade, vore synnerligen låga med hänsyn till deras ansträngande och ansvarsfulla tjänstgöring, och då jämväl i fråga om personalens bostäder förbättringar vore erforderliga, torde vara uppenbart, att ett stärkande av anstaltens ekonomiska ställning måste åstadkommas.

Det vore styrelsens oavvisliga skyldighet att söka få ekonomien så ordnad, att anstalten kunde bereda såväl eleverna som den vid anstalten anställda personalen fullt lika goda förmåner som andra liknande uppfostringsanstalter i landet. För detta ändamåls ernående finnes emellertid ingen annan utväg än att till kolonien, så länge den vore enskild anstalt och till dess den eventuellt kunde komma att övertagas av staten, lämnades tillfyllestgörande bidrag till dess verksamhet. Från barnavårdsnämnderna syntes dock på grund av bestämmelserna i 1902 års lag ökat tillskott icke kunna ifrågasättas; och då, såsom ovan nämnts, från landstingen och de städer, som icke deltog i landsting, det ursprungliga bidraget till Hall två gånger, senast år 1914, ökats, syntes ej heller från det hållet ytterligare kostnadsbidrag kunna påräknas. Vid sådant förhållande återstode endast att söka vinna förhöjt understöd till kolonien av allmänna medel. Ett ytterligare anslag av statsmedel till denna anstalt syntes styrelsen under förhandenvarande omständigheter särskilt berättigat på den grund, att kolonien Hall mottoge elever från hela riket och att anslagen till denna anstalt från landsting och stadsfullmäktige vore begränsade till vissa belopp; och hade föreningens styrelse där-

för ansett sig böra påkalla Kungl. Maj:ts åtgärd för beredande av höjning i det till kolonien utgående bidraget från statsverket.

Av närlagd berättelse angående kolonien Halls förvaltning under år 1915 framginge, att årskostnaden för varje vid kolonien intagen elev utgjort 552 kronor 49 öre, därav 15 kronor 53 öre för byggnaders underhåll. Till bestridande av denna kostnad hade kolonien erhållit bidrag å tillsammans 450 kronor, därav 100 kronor i statsbidrag, varförutom varit att tillgå det bokförda värdet av elevernas arbeten, omkring 60 kronor per elev, samt lantegendomens avkastning, den senare synnerligen växlande. Den förhöjning i statsbidraget för varje elev, vilken nu vore för anstaltens uppehållande av behovet påkallad, syntes icke kunna sättas lägre än till 100 kronor, varigenom statsbidraget komme att uppgå till 200 kronor, eller samma belopp, som numera utginge till Hall från landsting och vissa städer, och samtliga bidrag komme att utgöra 550 kronor. I sammanhang härmed hade styrelsen velat erinra, att enligt vad i det vid propositionen i ämnet till 1902 års riksdag fogade statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden den 29 november 1901 meddelades, man utgått från förutsättningen, att till omkostnaderna för barns vård i skyddshem, vilka av tvångsuppfostringskommittén beräknats till 350 kronor om året för varje barn, skulle från staten och vederbörande landsting eller stadsfullmäktige utgå ungefärligen lika bidrag.

Vid ansökningen voro fogade följande bilagor: 1) jämförande uppgifter angående årskostnader per elev under åren 1913—1915 vid åkerbrukskolonien Hall samt statens uppfostringsanstalt å Bona, Stockholms stads uppfostringsanstalt vid Skrubba och 8 av Kungl. Maj:t jämlikt lagen den 13 juni 1902 såsom skyddshem erkända uppfostringsanstalter, avsedda för vanartade, 2) uppgift å de vid Hall anställda befattningshavarnas löneförmåner, 3) gällande reglemente för åkerbrukskolonien Hall och 4) styrelsens för föreningen till minne av konung Oscar I och drottning Josephina berättelse över föreningens verksamhet under år 1915, innehållande, bland annat, revisionsberättelse rörande föreningens och åkerbrukskoloniens räkenskaper för nämnda år.

Den under 1) omförmälda bilagan, vilken är utarbetad av dåvarande förste läraren, numera föreståndaren vid Hall D. Lund, ger vid handen, att årskostnaden för elev under år 1915 utgjort: vid Hall 536 kronor 96 öre (oberäknat 15 kronor 53 öre för byggnaders underhåll), vid Bona 805 kronor 45 öre, vid Skrubba 714 kronor 63 öre samt vid övriga åtta anstalter belopp växlande mellan 604 kronor 44 öre och 1,122 kronor 33 öre.

På grund av nådiga remisser hava utlåtanden i ärendet avgivits den 9 november 1916 av folkskolöverstyrelsen, som tillika överlämnat infordrade yttranden av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholms län och vederbörande folkskolinspektör, samt den 20 januari 1917 av statskontoret. Kungl. Maj:ts befallningshavande har i sitt den 1 november 1916 avgivna yttrande anfört:

Kungl. Maj:ts befallningshavande, som enligt det för åkerbrukskolonien gällande nådiga reglemente utövar inseende och kontroll över kolonien och därvid bland annat

har att tid efter annan inspektera kolonien, har till följd av den erfarenhet, som vid dessa inspektioner och eljest vunnits, meddelat, att av ledningen vid kolonien med stor framgång gjordes allt, som med tillgängliga, numera allt för knapphändiga medel kunde åstadkommas för att bereda eleverna den bästa möjliga fostran och vård, men att det icke längre vore möjligt att utan ökat bidrag till kostnaderna hålla anstalten i behörig gång.

Då alla andra hjälpkällor syntes hava blivit anlitade i all den mån, rimligen kunde ske, och någon anledning icke syntes föreligga till det antagande, att nuvarande dyrtid skulle snart vändas till det bättre, såge Kungl. Maj:ts befallningshavande ingen annan utväg ur den brydsamma ställningen än att statens bidrag till kolonien höjdes i samma mån som landstingens.

Folkskolinspektören har såsom sin mening uttalat, att det av ansökningens motivering ville synas vara ett rent livsvillkor för anstalten, att ansökningen bifölles. Visserligen kunde det synas, som om en höjning av statsbidraget till åkerbrukskolonien Hall skulle medföra en motsvarande höjning av statsbidraget till alla enligt lagen den 13 juni 1902 statsunderstödda anstalter, men en sådan eventualitet borde dock icke få hindra en nödvändig befunden höjning av statsbidraget till Hall.

Folkskolöverstyrelsen har hemställt om förslag till riksdagen att till beredande av särskilt understöd för åren 1917 och 1918 åt åkerbrukskolonien Hall, under de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva, bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 35,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis utanordna hälften av anslaget. Såsom skäl för detta sitt förslag har överstyrelsen anfört:

Såväl av de upplysningar, som lämnades i ansökningen, som av vad överstyrelsen i övrigt härom hade sig bekant framginge, att den ekonomiska belägenhet, vari kolonien befunde sig, i längden bleve ohållbar. Sedan början av nu rådande kristid hade man ålagt sig så pass långt gående inskränkningar i fråga om kosthåll m. m., att de knappast för någon längre tid kunde anses försvarliga och lätteligen kunde bliva till allvarlig skada för det syfte, kolonien hade sig förelagt. Huru stor sparsamhet man iakttagit, framginge av den jämförande översikt av årskostnaden för varje elev vid Hall, vid statens uppfostringsanstalt å Bona samt vid ett antal skyddshem, som bilagts ansökningen och som visade, att nämnda kostnad vid Hall varit väsentligt lägre än vid övriga anstalter. Men därjämte hade man under de senaste åren varit ur stånd att i tillbörlig omfattning förnya koloniens förråd av kläder, skodon och dylikt, vadan brist i sådant hänseende nu börjat göra sig gällande. Det oaktat hade man för att bestrida de oundgängliga utgifterna sedan flera år måst tillskjuta ansenliga belopp av fonderade medel. Ifrågavarande tillskott utgjorde, enligt vad överstyrelsen inhämtat

för år 1910.....	kronor	8,100: —
» » 1911.....	»	10,000: —
» » 1913.....	»	12,880: —
» » 1914.....	»	10,725: —
» » 1915.....	»	15,000: —

Av den ansökningen bilagda redogörelsen för år 1915 framginge, att fondmedlen, oavsett egendomen Hall, vars avkastning helt och hållet disponerades för koloniens underhåll, vid sagda års slut uppgått till allenast 69,662 kronor 23 öre samt att kolonien vid samma tidpunkt hade skulder till leverantörer på över 19,000 kronor. I detta sammanhang borde ock framhållas, att vissa befattningsbavares avlöning utginge med allt för små belopp och därför snarast möjligt syntes böra avsevärt höjas.

Av vad nu anförts torde vara uppenbart, att ökade inkomster oundgängligen och med det snaraste måste tillföras kolonien. Och då inga andra utvägar i sådant hänseende syntes stå till buds, syntes det ofrånkomligt, att statens bidrag till kolonien höjdes.

Överstyrelsen ville i fråga härom med all styrka framhålla den utomordentligt viktiga uppgift, kolonien hade att fylla, en uppgift av den betydelse för det allmänna, att därest densamma icke på sätt som skett blivit genom enskilt initiativ och med jämförelsevis ringa kostnader för statsverket ombändertagen, staten icke torde kunnat underlåta att för dess tillgodoseende vidtaga ingripande och kostsamma åtgärder. Det kunde i detta sammanhang erinras, att statens omkostnader för uppehållande av verksamheten vid uppfostringsanstalten å Bona, vars uppgift ju vore i mycket jämförlig med koloniens å Hall men där ett avsevärt mindre antal skyddslingar kunde mottagas, enligt 1917 års riksstat beräknats uppgå till 91,645 kronor.

Såsom av vederbörande folkskolinspektör erinrats, torde emellertid, då det gällde en höjning av statens bidrag till kolonien å Hall, näppeligen kunna lämnas ur sikte, att höjning av statens bidrag även till övriga skyddshem kunde vara erforderlig. I och för sig vore det ju icke ägnat att förvåna, om ifrågavarande bidrag, som till beloppen bestämdes år 1902, skulle med den på senare åren inträdda starka minskningen i penningens värde numera befinnas otillräckliga. Någon framställning om ökning av bidragen föreläge emellertid, såvitt överstyrelsen hade sig bekant, icke, och tydligt vore, att frågan om en höjning av desamma icke utan en omfattande utredning kunde bringas under riksdagens omprövning.

Det förefölle emellertid överstyrelsen, som skulle en höjning av statens bidrag till kolonien å Hall nu kunna beredas, utan att i sammanhang därmed motsvarande höjning vidtoges av bidragen till övriga skyddshem. Det vore nämligen att märka, att kolonien å Hall skilde sig från övriga skyddshem därutinnan, att den vore avsedd för och mottoge gossar, som ådagalagt *grövre* vanart, samt att den i detta hänseende tjänade icke ett mindre område utan hela landet ävensom att densamma icke, såsom exempelvis ett av landsting upprättat och underhållet skyddshem, hade en principal med tillräckliga ekonomiska resurser att kunna fylla de ökade behov, den rådande dyrtiden medförde. Nu anförda omständigheter syntes vara av den art, att de ålade staten särskilda förpliktelser gent emot anstalten i fråga.

Det syntes emellertid överstyrelsen under förhandenvarande förhållanden lämpligast, att den erforderliga ökningen i statens bidrag till kolonien finge utgå, icke, såsom av föreningens styrelse föreslagits, såsom en ökning av årsbidragen för eleverna utan i form av ett särskilt understöd till anstalten, vartill anslag torde böra hos riksdagen begäras att utgå å extra stat. Med hänsyn till det antal elever, som vid kolonien mottoges, torde anslaget skäligen böra utgå med 17,500 kronor för år. Och då ökat understöd till kolonien uppenbarligen erfordrades redan för år 1917, borde i 1918 års riksstat för ändamålet upptagas ett anslag av 35,000 kronor.

Rörande de närmare villkor och bestämmelser, som, därest anslag för nu berörda

ändamål bleve beviljat, borde bestämmas för åtnjutande därav, torde Kungl. Maj:ts sedermera efter vederbörande myndigheters hörande böra fatta beslut.

Statskontoret har i ämnet anfört följande:

Av den i ärendet företedda 1915 års revisionsberättelse för åkerbrukskolonien Hall framginge, bland annat, att statsbidraget jämte avgifter från barnavårdsnämnder samt landsting och städer, som ej deltog i landsting, under året uppgått till sammanlagt 78,620 kronor 23 öre, under det att kostnaderna för eleverna utgjort 92,959 kronor 14 öre. Statsbidraget hade utgått med 100 kronor för elev enligt bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 13 juni 1902 angående statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade eller i sedligt avseende försummade barn. Avgifterna från vederbörande kommuner samt landsting, respektive 150 och 200 kronor för elev, grundade sig på avtal, träffat mellan styrelsen för kolonien och nämnda kommuner och landsting. Kostnaderna för eleverna hade således överstigit de för dem erlagda avgifter med 14,338 kronor 91 öre. För uppehållande av driften vid anstalten hade också styrelsen för föreningen till minne av konung Oscar I och drottning Josephina nödgats att av föreningens fonder tillskjuta ett belopp av 15,000 kronor. Å andra sidan hade medelkostnaden för elev under året icke utgjort mer än 552 kronor 49 öre, ett belopp som enligt en ansökningen vidfogad tabell betydligt understeg motsvarande kostnad vid såväl statens uppfostringsanstalt å Bona som ock åtskilliga andra skyddshem för vanartade barn. I avseende härå framhöles emellertid i den underdåniga framställningen, att detta resultat endast kunnat nås genom att i elevernas bispisning och beklädnad måst göras inskränkningar, vilka knappast kunde försvaras och som icke utan skada för anstaltens ändamål kunde längre fortgå; och i folkskolöverstyrelsens i ärendet avgivna yttrande omförmäldes, burusom man under de senare åren varit ur stånd att i tillbörlig omfattning förnya koloniens förråd av kläder, skodon och dylikt, vadan brist i sådant hänseende nu börjat göra sig gällande.

Samtliga nu anförda omständigheter jämte vad i övrigt i ärendet förekomme torde få anses ådagalägga ett oavvisligt behov för anstalten av ökade bidrag till elevernas underhåll, och då åtminstone för närvarande icke syntes skäligen kunna ifrågasättas, att de från kommuner och landsting utgående avgifter skulle förhöjas, ansåge sig statskontoret böra tillstyrka, att en förhöjning av statsbidraget ägde rum. Här emot skulle visserligen kunna resas den betänkligheten, att en dylik åtgärd kunde antagas komma att föranleda anspråk från övriga skyddshem på motsvarande förmån, men då åkerbrukskolonien Hall, med hänsyn till att vid denna anstalt från alla delar av landet mottoges elever, vilka ofta vore av så svårhanterlig beskaffenhet, att de icke kunnat å andra skyddshem med framgång vårdas, måste anses intaga en viss särställning på ifrågavarande uppfostringsområde, torde nämnda betänklighet icke behöva utgöra hinder för en åtgärd, som i övrigt ansåges välgrundad.

Beträffande beloppet av förhöjningen hade statskontoret intet att erinra mot det av styrelsen begärda eller 100 kronor för elev. För ändamålet torde böra å riksstaten uppföras ett extra förslagsanslag, beräknat efter ett elevantal av 175, eller sålunda 17,500 kronor; och syntes goda skäl tala för att anstalten, på sätt blivit begärt, redan för år 1917 komme i åtnjutande av det ökade understödet, i vilket fall anslaget å 1918 års stat skulle upptagas med 35,000 kronor.

Enligt uppgift i förutnämnda berättelse över föreningens till minne av konung Oscar I och drottning Josephina verksamhet under år 1915 har nämnda förening under en lång följd av år uteslutande ägnat sig åt förvaltningen och utvecklingen av åkerbrukskolonien Hall. Då föreningen sålunda vid kolonien från hela riket till uppfostran mottagit gossar, som ådagalagt grövre vanart, och antalet sådana gossar varit jämförelsevis stort, kan det icke bestridas, att föreningen därigenom utfört ett i hög grad samhällsgagnande arbete. Om önskvärdheten av att detta arbete fortfarande må kunna fortgå i samma utsträckning som hittills kan icke gärna råda mer än en mening. Av vad föreningens styrelse i sin förberörda ansökning anfört och de i ämnet hörda myndigheterna yttrat framgår emellertid otvetydigt, att så icke kan ske, för så vitt icke åkerbrukskolonien i sitt nuvarande brydsamma läge erhåller ekonomiskt understöd utöver vad som hittills kommit densamma till del. Då andra tänkbara inkomstkällor för kolonien redan synas hava blivit i så hög grad som möjligt anlidade, torde någon annan utväg för bekommande av sådant understöd icke vara till finnandes än att staten träder hjälpende emellan.

Den form för statsunderstödet utgående, som föreningens styrelse ifrågasatt, nämligen att till åkerbrukskolonien skulle för varje vid kolonien intagen elev, i stället för hittills fastställda belopp av 100 kronor om året, utgå ett belopp av 200 kronor om året från och med år 1917, kan jag däremot icke förorda. Att för ett enda skyddshem, låt vara av den särregna beskaffenhet som åkerbrukskolonien Hall, i berörda avseende göra undantag från de bestämmelser, som meddelats för skyddshem i allmänhet, torde icke vara lämpligt. Det bör ihågkommas, att det är framför allt på grund av den inträffade dyrtiden, denna uppfostringsanstalt, liksom andra, råkat i trångmål. Den hjälp, som nu skall beredas anstalten, bör därför enligt min mening erhålla formen av ett tillfälligt understöd. Föreningens styrelse har i ansökningen meddelat, att den tid efter annan, senast år 1915, nödgats till täckande av årsutgifter anlita till fonder avsatta donationsmedel, men att sagda fonder icke vidare lämnade tillgång till förskjutande av medel för anstaltens drivande. Följden härav har blivit, att brist uppstått i koloniens räkenskaper. För år 1916 uppgår denna brist, enligt från föreståndaren införskaffat utdrag ur årsräkenskapen för kolonien, till 15,014 kronor 42 öre, och efter vad samme föreståndare meddelat, lär det icke kunna förväntas, att koloniens ekonomiska ställning skall utan ökat understöd bliva bättre under år 1917. Under sådana omständigheter och med hänsyn till koloniens behov av skyndsamt ekonomisk hjälp synes mig riktigaast, att anslag nu äskas hos riksdagen till täckande

av den under år 1916 uppkomna bristen. Detta anslag torde lämpligen böra sättas till 15,000 kronor, att mot redovisningsskyldighet utgå till koloniens styrelse samt såsom förslagsanslag högst uppföras på extra stat för år 1918, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna beloppet.

Något anslagsbelopp till dylikt understöd har icke tagits i beräkning i den till 1917 års riksdag avlätna statsverkspropositionen. Medel för ändamålet torde emellertid bliva tillgängliga, därest de framställningar angående nya inkomster av skattemedel m. m., varom Kungl. Maj:t den 9 mars 1917 på föredragning av dåvarande chefen för finansdepartementet fattat beslut, vinna riksdagens bifall.

Jag hemställer således, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till täckande av under år 1916 uppkommen brist i räkenskaperna för åkerbrukskolonien Hall anvisa på *extra stat* för år 1918 ett förslagsanslag högst 15,000 kronor, att mot redovisningsskyldighet tillhandahållas nämnda anstalts styrelse, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis av tillgängliga medel utanordna sagda belopp.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Florén.